

Kirsti Kurki –Suonio ja Jaana Kinnunen

**LAPSEN OIKEUS SUOJAAN
eron jälkeisen vainon ja väkivallan
tilanteissa. Oikeudelliset mahdollisuudet ja
haasteet.**

**Miten tämä toteutuu lastenvalvojen
työkäytännöissä?**

**Jaana Kinnunen YTL, hankevastaava
VARJO- hanke**

**25.1.2017
Säätytalo**

OULUN ENSI- JA TURVAKOTI RY
VIOLA - VÄKIVALLASTA VAPAAKSI RY

**VARJO- eron jälkeisen vainon
ennaltaehkäisy ja perheiden tukeminen
2012-2017**

**Palvelujen kehittäminen
Vaikuttamistyö
Tutkimusyhteistyö**

**Ennaltaehkäisy
Turvallisuuden ja toimintakyvyn ylläpito
Kuntoutus**

**Uhrit
Tekijät
Lapset
Läheiset**

[www. varjohanke.fi](http://www.varjohanke.fi)

OULUN ENSI- JA TURVAKOTI RY
VIOLA - VÄKIVALLASTA VAPAAKSI RY

VAINOLAKI RL 25§ 7A 1.1.2014

- Toistuvaa, pitkäkestoista ja oikeudetonta uhrin piinaamista:
- jatkuvilla yhteydenotoilla
- uhkailulla
- seuraamisella
- tarkkailemalla
- Tekojen konaisuus on **omiaan aiheuttamaan vainotussa pelkoa tai ahdistusta.**
- Vaino on virallisen syytteen alainen rikos, josta maksimirangaistus on 2-vuotta vankeutta

Parisuhdevainoajat yleisin vainoajaryhmä.

- ***Vainoajista entiset puoliset ovat kaikkein väkivaltaisimpia. Läheinen suhde antaa mahdollisuuden erityiseen haavoittamiseen; tiedetään "heikot kohdat" elinpiiri, salasanat, läheiset***

Vaino ja kontrolli alkanut usein jo liiton aikana. Noin puolet väkivaltaisista miehistä jatkaa vainoa eron jälkeen.

Motiivina mm. kosto.

Kahden viikon raja

- ”Jos haitallinen häirintä jatkuu yli kaksi viikkoa, käytös luokitellaan vainoksi ja tilastollisesti se tulee kestämään kaksi (viisi) vuotta.” (Dr. Frank Farnham, National Stalking Clinic, London, 2013)
- ”Kahden viikon jälkeen vainoaminen muuttuu usein tunkeilevammaksi, uhkaavammaksi ja uhrissa enemmän psykososiaalisia vaikutuksia herättäväksi.” (Hallituksen esitys eduskunnalle tulevista vainoon liittyvien lakien muutoksista, 2013)

Tunnistamisen haasteita

- ...uhka saatetaan sekoittaa rakkaudentunnustuksiin
- ... rakkaudentunnustuksia ja ihailun osoituksia ei mielletä häirinnäksi, vaikka ne olisivat ei-toivottuja ja niiden todellinen merkitys on toinen.
- ... ei välttämättä ole sisältynyt suoraa fyysistä väkivaltaa tai sillä uhkaamista.
- ... selitetään erokriisinä, huoltajuusriitana ja/tai mustasukkaisuutena

"Meillä ei oo koskaan hälyt
päällä silloin kun me ei olla
itse kotona."

OULUN ENSI- JA TURVAKOTI RY
VIOLA - VÄKIVALLASTA VAPAAKSI RY

Eroissa on eroja

Konfliktiero

Erossa eripuraa, jopa väkivaltaa, mutta asiat hoituvat. Tunne, että tästä selvitään.

Ero sujuu asiallisesti, on riitoja, mutta kukaan ei pelkää tai kärsi kohtuuttomasti.

OULUN ENSI- JA TURVAKOTI RY
VIOLA - VÄKIVALLASTA VAPAAKSI RY

KUN VÄKIVALTA EI PÄÄTTYNYTKÄÄN EROON –

Tutkimus lastenvalvojien työkäytännöistä eron jälkeisen väkivallan ja vainon tilanteissa

Ammatillinen lis.työsosiaalityön erikoistumiskoulutus, yhteisösosiaalityö
Lapin yliopisto (www.sosnet.fi) Ohjaaja professori Merja Laitinen

Miten lastenvalvojat tunnistavat, tulkitsevat ja toimivat eron jälkeisen väkivallan ja vainon tilanteissa? Kuinka työkäytäntöjä tulisi kehittää niin, että eron jälkeinen väkivalta ja vaino huomioitaisiin sopimuspalvelutyössä?

6 lastenvalvojan (sosiaalityöntekijä) teemahaastattelut, mukana taustakertomukset jotka sisälsivät fiktiivisiä tapaukskertomuksia väkivalta/vainotilanteista. Haastattelut 2013 -2014.

+ HANKETYÖN HUOMOITA

OULUN ENSI- JA TURVAKOTI RY
VIOLA - VÄKIVALLASTA VAPAAKSI RY

Lastenvalvoja (Family law secretary,
M. Eriksson)

Sovitaan lapsen :

Asumisesta

Tapaamisesta

Huollosta

Elatuksesta

OULUN ENSI- JA TURVAKOTI RY
VIOLA - VÄKIVALLASTA VAPAAKSI RY

Lastenvalvojien vahvistama sopimus arviolta 95% erotilanteissa (Suomessa noin 13.000-14.000 / vuosi) – eropalveluiden ”neuvola”

Kinnunen 2016:

Lastenvalvojat tavoittelevat **toimivia** ja **lapsen edun mukaisia** sopimuksia (vrt. normisopimus, Antikainen 2007).

Useita tapaamisia, määräaikaista ja yksityiskohtaisia sopimuksia. Vahva halu auttaa vanhempia erotilanteessa eteenpäin.

Huomioivat isän erotilanteessa tarjoamalla esim. isille suunnattuja palveluita samoissa tiloissa (kolmas sektori). Pitävät tärkeänä, että etävanhempi tapaa lasta myös eron jälkeen.

OULUN ENSI- JA TURVAKOTI RY
VIOLA - VÄKIVALLASTA VAPAAKSI RY

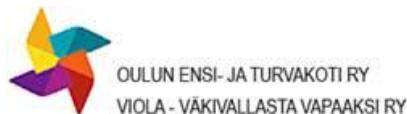

Lähtökohtana lainsäädännössä ja
sopimuspalvelutyössä, oikeuskäytännössä:

SOPIMUKSELLISUUS- oletus, että päätetään yhdessä

VANHEMPIEN YHTEISTOIMINTA – oletus, että
toimitaan yhdessä

LAPSEN OIKEUS MOLEMPIIN VANHEMPIIN- oletus,
että vanhemmuus ”hyväntahtoista” ja lapsi haluaa
pitää yhteyttä

VAINOTILANTEISSA LÄHTÖKOHDAT PULMALLISIA

Sopimuksellisuus - onko sopimustilanne aidosti tasa-arvoinen? Miten suhtaudutaan vanhempien välisiin kiistatilanteisiin? Kuinka huomioidaan eroa edeltänyt / eron jälkeen ilmennyt väkivalta/ vaino?

Yhteistoiminta- onko yhteisen toiminnan tavoitteena vilpitön halu toimia lapsen parhaaksi? Vai onko yhteistoiminta keino kontrolloida, hallita, pitää asiattomasti yhteyttä ex- puolisoon?

Lapsen oikeus molempiin vanhempiin – kuinka kuullaan ja arvioidaan lapsen aito mielipide ja turvataan lapsen turvallisuus?

Hengenvaara

Edellisten lisäksi mm.
uhkailu, pelottelu, fyysinen
väkivalta, omaisuuden
tuhoaminen

Kontrolli, seuraaminen, piina,
henkinen ylivalta jatkuu

OULUN ENSI- JA TURVAKOTI RY
VIOLA - VÄKIVALLASTA VAPAAKSI RY

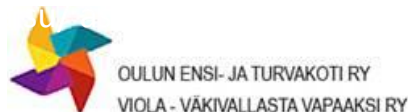

Pulmia käytännössä:

Ajanvarauksessa ei kartoita väkivaltaa (THL:n opaskirjan suositus, Istanbulin sopimus)

Lastensuojelun kanssa yhteistyö epäselvää. Lastensuojelussa huoltoriita voidaan tulkita vain ”huoltoriidaksi” ja tuki jää saamatta. Riskitilanteissa päätösten / linjausten tekeminen vanhemman/ lastensuojelun/ lastenvalvojan vastuulla? Kenen kanta ratkaisee akuutissa riskitilanteessa ?

Lapsi toiminnan keskiössä, mutta ei prosessissa läsnä (poik. olosuhdeselvitys). Lapselta saatava tieto ? Miten suhtaudumme ko. tietoon? Lapsen oikeus apuun?

Pulmakohdat 2:

Lastenvalvojat ohjaavat sovitteluun ja tekevät itse sovittelutyötä –

Sovitteluun suostumattomuus voi johtua väkivallasta, vainosta – ei yhteistyökyvyttömyyttä tai kiusaa.

Osallistuvat melko usein olosuhdeselvitystyöhön . Kun taustalla on vahva sovittelu, yhteistoiminta, vanhemmuuden ”hyväntahtoisuus” tulisi olla myös käsitys päihde- ja mielenterveyspulmien lisäksi ymmärrys väkivallasta, vainosta, riskeistä – miten vaikuttaa lapseen. **Tietoa tekijälle valuu prosessien kautta (lapsen turvallisuutta uhkaavaa)** .

OULUN ENSI- JA TURVAKOTI RY
VIOLA - VÄKIVALLASTA VAPAAKSI RY

KEHITETTÄVÄÄ

AJANVARAUSKÄYTÄNNÖN tulisi seuloa väkivalta ja vainotilanteet (THL:n opaskirja, Istanbulin sopimus)

⇒ **työparikäytäntö, erillistapaamiset, väkivallan kartoitus**

⇒ **Tunnistaminen**, vahvat ammatilliset käytännöt + ”hiljaiset merkit”

⇒ **Miten suhtaudutaan ennen eroa tapahtuneeseen väkivaltaan? Minkälaiset ovat etävanhemmuuden kriteerit?**

Lapsen tuottama tieto

Miten varmistamme sen, että lapset tulevat halutessaan kuulluksi? (jo sopimusvaiheessa) Mikä merkitys lapsen kertomalla tiedolla on?

SOPIMUSTILANTEEN PÄÄTTYMISESTÄ RATKAISU; kirjataan perusteet.

MITEN VAINOON SAA APUA? Miten muutosta arvioidaan?

